

Suomen gynekologiyhdistyksen lausunto

Viite: Sosiaali- ja terveysvaliokunta torstai 26.04.2018 klo 09:30 / HE 16/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

Suomen gynekologiyhdistys kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto liittyen hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja siihen liittyvistä laeista. Asian laajuuden vuoksi olemme tässä keskittyneet lähinnä erikoislääkäripalveluihin sote-keskuksissa mukaanlukien asiakassetelit.

Yleistä

Esitys valinnanvapauden mahdollistamisesta on mielestämme kannatettavaa, ja se on jo käytössä useissa maissa. Siihen liittyy suuria mahdollisuuksia mutta myös haasteita. Se aiheuttaa varmasti kilpailutilanteen eri toimijoiden välillä, mikä tulee nopeuttamaan potilaiden hoitopääsyä sekä johtanee tehokaampiin prosesseihin terveydenhuollossa, minkä avulla kustannusten nousun hillintä on mahdollista. Yksi ongelma on varmasti merkittävät olosuhde-erot maamme sisällä. Ainakin alkuvaiheessa yksityisiä sote-keskuksia syntyyneen suurimpiin asutuskeskuksiin, ja syrjäseuduilla tärkein toimija on maakunnan oma laitos. Näin ollen valinnanvapaus todennäköisesti toteutuu vaihtelevalla laajuudessa eri puolilla maata.

Erikoislääkäripalvelut sote-keskuksissa

Esitysten mukaan sote-keskuksiin on tulossa erikoislääkäripalveluja, joiden määrä ja erikoisalojen valinta on on vielä avoin. Tällaisten palvelujen tarve vaihtelee merkittävästi eri alueiden välillä riipuen esimerkiksi väestön ikärakenteesta. Suuremmissa keskuksissa erikoislääkäripalveluja on helposti saatavissa sairaaloissa, mutta syrjäseuduilla palveluiden vienti sote-keskuksiin on usein perustelua jo pelkästään kustannusten perusteella. Jo tällä hetkellä erikoislääkäreiden jalkautumisesta terveyskeskuksiin on saatu hyviä kokemuksia (esim. korvalääkärit Turun alueella).

Palvelujen valikoiman tulisi mielestämme perustua kunkin sote-keskuksen tarpeisiin, eikä olla yleisesti määritelty koko valtakunnan/maakunnan alueella. Esimerkiksi osalla perusterveydenhuollon lääkäreistä on kokemusta myös erikoislääkäritasoisista toiminnoista, jolloin he voivat ainakin osittain korvata erikoislääkärin. Tarjottavien erikoisalojen määrän rajoittaminen on myös vaikeaa, eikä edes tarkoituksenmukaista, mikäli pyritään maksimaaliseen kustannusvaikuttavuuteen. Osassa erikoisaloja riittävän varustuksen (esim. kuvantamisvälineistö, tähytysinstrumentaatio) olemassaolo rajoittaa toimintaa sote-keskuksissa. Mikäli paikkakunnalla on useampia sote-keskuksia, toiminnan järjestäminen voi olla vaikeampaa riittävän potilasmäärän keräämiseksi yksittäiseen keskukseseen. Eräillä aloilla myös puute erikoislääkäreistä (psykiatria) voi vaikeuttaa toiminnan toteuttamista.

Erikoislääkäripalvelujen tarpeen määrä vaihtelee myös paikkakuntien välillä. Usein, kuten esim. gynekologiassa, riittää erikoislääkärin käynti 1-2 kertaa kuukaudessa, jolloin se olisi luonteeltaan konsultaatiotyyppistä, ja samalla voidaan antaa koulutusta perusterveydenhuollon lääkäreille. Tällä tavoin

voitaisiin sairaalalähetteitä vähentää merkittävästi. Tällä hetkellä gynekologian erikoislääkäreiden saatavuus on hyvä koko maassa, ja sen vuoksi tällainen toiminta olisi helposti järjestettävissä.

Olennaista on ratkaista tämän tyyppisen toiminnan rahoitus. Se tulisi olla erillään ns. kapitaatiomaksusta, jotta keskuksella olisi halukkuutta tällaisten palvelujen tuottamiseen, ja ainakin nykyisen tasoinen palvelujen saatavuus voisi jatkua. Todennäköisesti tällä tavoin voitaisiin tehokkaimmin rajoittaa erikoislääkärikustannusten nousua, mikä on useilla alueilla merkittävä ongelma väestön vanhentuessa.

Asiakassetelin käyttö

Mielestämme asiakassetelin käyttömahdollisuus on perusteltua ehdotetussa järjestelmässä. Uskomme, että sen avulla on mahdollista saada aikaan kustannussäästöjä erityisesti niissä tilanteissa, joissa palvelujen kysyntä vaihtelee merkittävästi. Tällä hetkellä suuri osa gynekologisista toimenpiteistä, kuten tähystystoimenpiteet, jotka voidaan tehdä päiväkirurgisesti, voisivat kuulua asiakassetelin piiriin.

Oulu 02.05.2018

Hannu Martikainen

Professori, ylilääkäri

Suomen gynekologiyhdistyksen puheenjohtaja